

Не безсмислен референдум, а форум за бъдещето на България

Брой: 3, 17 януари 2013

Лъчезар Тошев е български политик и народен представител от Съюза на демократичните сили от 36-ото до сега действащото 41-ово Народно събрание.

Роген е 1962 г. в Свищов. Завършва специалност „Молекулярна биология“ в Софийския университет. Работи в институтите по молекулярна биология и по клетъчна биология и морфология към БАН.

От 1989 г. е член на Екогласност. В 38-то Народно събрание (1997–2001) е председател на Парламентарната комисия по околната среда и водите. От 1992 до 2005 г. е член на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа (ПАСЕ), като от 1998 до 2000 г. е неин вицепрезидент. През 2006 г. е награден с медал „За заслуги“ на ПАСЕ и статут на почетно асоцииран към Асамблеята.

Публикуваме проектозакона с малки съкращения

Проект!

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за безопасно използване на ядрената енергия

§ 1. 1. В чл. 33 текстът на ал. 3 текстът става точка първа.

В чл. 33 ал. 3 се създава т. 2 със следния текст:

2. Не се издава разрешение по чл. 33 ал. 1 т. 1 в случай, че предложената площадка за изграждане на ядрена централа и/или съоръжение за управление и съхранение на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво е със сеизмичност по-висока от 7-ма степен по Европейската макросеизмична скала (EMC-98), съответно от 7-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник (МШК).

2. В чл. 33 текстът на ал. 4 става точка 1. В чл. 33 ал. 4 се създава точка 2 със следния текст:

2. Председателят на агенцията не издава разрешение по чл. 33 ал. т.1, когато предложената площадка за ядрена централа и/или съоръжение за управление и съхранение на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво е със сеизмичност по-висока от 7-ма степен по Европейската макросеизмична скала (EMC-98), съответно от 7-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник (МШК).

§ 2 В чл. 45 ал. 2 се създава нова алинея 5 със следния текст:

Алинея 5. Министърът на икономиката, енергетиката и туризма внася предложения по ал. 2 само в случаите, когато площадката, на която се предлага изграждане на ядрена централа, е със сеизмичност не по-висока от 7-ма степен по Европейската макросеизмична скала (EMC-98), съответно от 7-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник (МШК).

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

§ 3. В едноседмичен срок от влизането в сила на този закон, председателят на агенцията отменя всички издадени разрешения по реда на чл. 33 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия за избор на площадки за строеж на ядрени централи и съоръжения за управление и съхранение на ядрени отпадъци и отработено ядрено гориво, които са в райони със сеизмичност, по-висока от 7-ма степен по Европейската макросеизмична скала (EMC-98), съответно от 7-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник (МШК).

МОТИВИ

Аварията на ядрената централа във Фукушима – Япония, на 11 март 2011 г. показва, че не съществува безопасна ядрена енергетика, както и че дори японските ядрени централи не са гарантирани срещу силни земетресения.

Пораженията върху околната среда и населението на Япония, които бяха нанесени вследствие на радиоактивното замърсяване, изискаха влагането на нечувано високи финансови ресурси за справяне с проблема. След тази огромна

екологична и финансова катастрофа за Япония беше взето решение страната да се откаже от използване на ядрена енергия след 2040 г. и да премине към използване на други източници на енергия.

В момента бизнесът в Япония иска това решение да се преразгледа, но населението остава на категорична антиядрена позиция. Въпросът е има ли право управлението на една страна да поема риск свързан с опасността от дългосрочно поражение върху живота и здравето и бъдещето на хората и върху околната среда и селското стопанство вследствие на потенциална авария в ядрена централа или съоръжение за преработване и/или съхраняване на ядрени отпадъци и отработено ядрено гориво.

Отговорът е: Не!

И това се отнася както за Япония, така и за всяка друга страна. Такъв въпрос не може да се решава и с референдум на гражданите, защото не би могло с 51:49 % (или с каквото и да е друго съотношение) от гласовете тези които приемат риска да вкарат в него и останалите, които не са съгласни!

Никога не могат да се предвидят всички възможни проблеми, които би могло да породи едно силно земетресение в системите за безопасност на ядрена централа или хранилище за радиоактивни отпадъци. Това е така от времето, когато беше построен непотопяемият „Титаник“, потънал на първия си рейс през 1912 г. през аварията в Чернобил през 1986 г., при която бяха замърсени с радиоактивни елементи огромни територии, до случая с аварията в „най-сеизмично сигурната“ АЕЦ Фукушима през март 2011 г.

Ето защо рискът трябва да се минимизира, като се постигне обществен консенсус, че опасни съоръжения, каквито са ядрените централи, няма да се изграждат в зони с висока сеизмичност!

Смятам, че предложеното от мен ограничение до 7-ма степен по 12-степенната скала на Медведев-Шпонхойер-Карник – МШК или MSK (отчитаща ефекта от земетресението на повърхността), като предел, който не трябва да се надхвърля при строеж на ядрени съоръжения е едно разумно решение.

Макар, чрез предложението останалите рискове да не се премахват, поне сеизмичният риск би се свел до по-приемливи нива.

От приемането на този проектозакон би произтекъл отказ от строеж на ядрена централа на площадката на АЕЦ-Белене, за която **дори съветските специалисти, имащи очевиден интерес от строеж на ядрени мощности в България, са заявили през 1983 и 1984 г. след 12 доклада с 3000 страници резултати по сеизмичната и геоложка обстановка, че от построени в света 400 и в строеж още 300 АЕЦ никоя не е на площадка, намираща се в толкова сложна сеизмична обстановка, както предлаганата за АЕЦ-Белене. Затова те са предложили да се изостави площадката между Свищов и Белене заради високата сеизмичност и да се търси друга.** Основното огнище, което влияе на тази площадка, е това при Вранча в Румъния с дълбочина 90-150 км, което на всеки 30-40 години предизвиква едно голямо земетресение. През 1977 г. земетресението в района на СХК „Свилоза“ беше определено като дори надхвърлящо 8-ма степен по МШК, тъй като имаше разрушени железобетонни конструкции, огънати жп релси и пр. Затова площадката на АЕЦ-Белене беше определена като такава от 8-ма степен по МШК. Няма сеизмолог, който може да гарантира, че следващото голямо земетресение от огнището във Вранча няма да бъде по-силно! От доклада през 1984 г. досега текат „битки“ „за“ и „против“ изграждането на АЕЦ на тази площадка. Не смятам, че е разумно да продължават опитите да се построи АЕЦ на такова сеизмично активно място, тъй като това би означавало обществото да поеме риск с тежки последици, в т.ч. и за бъдещите поколения. Безопасността на хората у нас и в региона на Югоизточна Европа трябва да се постави на първо място с предимство пред всички други икономически интереси и геополитически съображения.

С цел прилагането на принципа на предпазливостта по този въпрос на територията на цяла Европа, подобно предложение е внесено в Парламентарната Асамблея на Съвета на Европа и е подкрепено от лидерите на групите на Европейската Народна Партия, на Социалистическата група, на групата „Алианс на либерали и демократи за Европа“ и групата на Обединената Европейска левица. (Документ 12928/9 май 2012 г.)

Вносител:

Лъчезар Тошев

народен представител

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ХЛІ НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 78 ал. 1 от ПОДНС внасям проект за решение на Народното събрание относно отмяна на решение на Народното събрание от 24 октомври 2012 г. за провеждане на национален референдум.

Моля проектът за решение да бъде предоставен за разглеждане и приемане съгласно установения ред.

София, 7 януари 2013 г.

Вносител:

Лъчезар Тошев

народен представител

МОТИВИ

По време на гласуването на решението на Народното събрание за провеждане на национален референдум с въпрос „Да се развива ли ядрената енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала?“, прието на 24 октомври 2012 г., беше изтъкнато, че такова решение би било незаконно. Тази позиция се основаваше на чл. 9 ал. 1 от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, според който национален референдум се произвежда на територията на Република България за пряко решаване от гражданите на **въпроси с национално значение от компетентността на Народното събрание.**

Същевременно чл. 45 ал. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия гласи, че **ядрена централа на територията на Република България се изгражда по решение на Министерския съвет.**

Отпадането в решението на конкретното наименование на АЕЦ-Белене не промени ситуацията, защото решенията за строеж на ядрени централи се вземат от Министерския съвет, а не от Народното събрание. Следователно, съгласно Закона те не попадат сред темите, които подлежат на референдум.

За съжаление в законовия срок, не се сезира Конституционния съд, който да прецени тези аргументи. Народните представители и министрите от правителството, както и Президентът и Вицепрезидентът при встъпване в длъжност полагат клетва, в която се заклеват да спазват Конституцията и законите на страната. Ако допускат грешки в това отношение, Конституционният съд има задължението да ги поправя, но за това трябва да има воля да бъде сезиран. Ако това не стане, институцията която е допуснала грешката, има възможност да се поправи сама. Настоящото предложение дава възможност на Народното събрание да прецени отново законосъобразността на взетото решение за провеждане на национален референдум.

Идеята да се обсъди развитието на енергетиката в дългосрочен план и цялото общество да изрази становище по пътищата за развитие е добра идея. Изчерпването на запасите от изкопаеми горива (газ, уран, петрол и въглища) е проблем, който стои не само пред българския народ, а и пред цялото човечество. Също така екологичните проблеми при добива на енергийните ресурси, проблема с хранилищата за радиоактивни отпадъци и отработено гориво и пр. Прогнозите за намаляване на водните ресурси, вкл. в района, където се намира нашата страна, и опасността това да затрудни функционирането на електроцентрали, използващи водна пара или вода, задвижващи турбини (ТЕЦ, АЕЦ, ВЕЦ), също следва да бъде обсъдена, като се даде възможност да се чуят гледни точки от специалисти, от обществени организации, бизнес среди и пр. В този контекст може да се обсъжда къде е мястото на ядрената енергетика в общата концепция за развитие на енергетиката. За съжаление в дебатите по повод предстоящия на 27 януари 2013г. референдум това не е повод на дискусии до момента, а в оставащите 10-ина дни едва ли може да се проведе по начин, който да доведе обществото до момент, когато ще може да се произнесе с информирано решение. Тази ситуация обезсмисля провеждането на този

референдум и изразходването на повече от 15 милиона лева за неговото организиране и провеждане.

В дебатите, които се водят до момента, се наблюдават единствено политически сблъсъци и опит за спечелване на партиен реванш в контекста на предстоящите парламентарни избори, обсъждат се скандалните разкрития за нередности по проекта АЕЦ-Белене (които обаче трябва да водят до сезиране на съдебната система), свидетели сме на геополитически сблъсъци и пр.

Голяма група русофили и представители на левицата подкрепят идеята да се строи АЕЦ именно в Белене, като си представят, че това ще бъде руски проект. Най-вероятно същите хора биха били яростно против, ако се вземе решение за строеж на АЕЦ с американска технология и от американски фирми, което впрочем е много вероятно. Жалко е, че такива съображения и желанието тази кампания да се използва като трамплин за предстоящите парламентарни избори са в основата на дебатите, провеждани по повод референдума.

Такъв подход обаче, не е отговор на въпроса за развитието на енергетиката и мястото на ядрената енергетика в нея. Той е мотивиран от партийни и геополитически пристрастия и не се отдалечава от „злобата на деня“.

Това обаче води до опорочаване на идеята за референдум по такъв специален въпрос, който без съмнение е от голяма важност за развитието на нашата страна в бъдеще.

Друг въпрос е, че на площадка с неприемливо висока сеизмичност като тази между Белене и Свищов, за която се спори, е недопустимо да се строят опасни обекти каквато е една АЕЦ. И точно по това нашето общество трябва да постигне консенсус, тъй като бъдещето ни е общо!

Въпроси за развитието на енергетиката е добре да бъдат дискутирани спокойно, с участие на всички обществени среди, учени, политици, профсъюзи, екологични движения и пр. на един своеобразен, **Форум за бъдещето**, какъвто България все още няма, но какъвто съществува в много други развити страни.

Такива дискусии и търсене на отговори на поставените въпроси трябва да предшестват вземането на решения, а не да ги следват!

Ето защо смятам, че отмяната на решението на Народното събрание за провеждане на национален референдум от 24 октомври 2012 трябва да бъде подкрепено и обществото да се върне към една истинска дискусия по темата за бъдещето на енергетиката в дългосрочен план.

Тук възниква въпросът: Възможно ли е да се отмени вече взетото от Народното събрание решение?

За това има прецедент във Великото Народно Събрание. На **28 май 1991 г.** ВНС по предложение на Парламентарния Съюз на Демократичните Сили (без участието на обявилите гладна стачка 39 депутати от СДС, които са напуснали заседанията на парламента към онзи момент), със 158 гласа – „за“, 29 – „против“, и 37 – „въздържали се“, взема решение, което гласи:

„(...)

На основание чл. 78 точка 3 от действащата Конституция определя да се проведе национален референдум по чл.1, ал.1 от проекта за нова Конституция във връзка с формата на бъдещето държавно управление...“

На 5 юни 1991 г. Великото Народно Събрание решава да преразгледа взетото решение за провеждане на национален референдум и със 177 гласа – „за“, 35 гласа – „против“, и 33 гласа – „въздържали се“, приема решение, с което отменя решението за провеждане на национален референдум. Причината за отмяна на това решение не са никакви новонастъпили обстоятелства, а осъзнаването от тогавашните народни представители, че приоритет пред страната е демократизацията, а не разделението на монархисти и републиканци, което би забавило разграждането на комунистическата тоталитарна система.

Логично е, че Народното събрание има право да отмени всеки свой акт, както е постановил и Конституционният съд на Република България в своето Решение № 2 от 18 февруари 1993 г. по конституционно дело № 36 от 1992 г. (Обн. ДВ, бр. 16 от 26.02.1993 г.)

То гласи:

„(...) Решенията на Народното събрание по своето естество са правни актове, които имат задължителна сила за всички държавни органи, организации и

граждани. Приемането и правното действие са регламентирани с разпоредбите на чл. 81 и чл. 88 ал. 2 и 3 от Конституцията и чл. 71 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание. Тези актове подлежат на контрол за конституционност. В Конституцията не съществува изрична разпоредба, която да забранява на Народното събрание да ги отменя или изменя. С оглед на това и в рамките на своите конституционни правомощия Народното събрание има право да ги изменя и отменя, когато прецени, че има основания за това.

(...)

Обстоятелството, че решението е изпълнено и от това са настъпили правни последици, не ограничава правото на Народното събрание да изменя и отменя собствения си акт, който е приело при осъществяване на конституционните си правомощия.”

При това положение е очевидно, че няма пречка приетото решение за провеждане на национален референдум, взето от Народното събрание на 24 октомври 2012 г., да бъде отменено, стига да има политическа воля за това.

Вносител:

Лъчезар
народен представител

Тошев